

dezaprobarea fermă a lui Miron Costin, a fiului său Nicolae Costin și a lui Dimitrie Cantemir¹.

Cronica moldo-polonă cuprinde istoria Moldovei între 1352 (dată la care autorul fixează venirea lui Dragoș și care este foarte aproape de adevăr) și 1564 (începutul celei de a doua domnii a lui Alexandru Lăpușneanu), precum și două anexe: 1) Ținuturile Moldovei și 2) Dregătorii voievodului Moldovei. Cunoscută, după cum am văzut, din trei manuscrise (sec. XVI, XVII și XVIII), această cronică pune o serie de probleme în ceea ce privește autorul (traducătorul), locul și data scrierii.

B. P. Hasdeu a emis *ipoteza* că autorul (mai precis, traducătorul pentru prima parte și autorul pentru ultima) este un german polonizat, Augustin Aichinger, care se afla împreună cu alți poloni la curtea lui Alexandru Lăpușneanu pe la 1566 și știa limba română².

I. Bogdan³, pe baza manuscrisului Załuski, cel mai vechi (57 file), copiat de aceeași mână și având trei părți (*Kronika tureczka* a ienicerului sârb Mihail Constantinovici din Ostrovița, f. 1—47; *Cronica moldo-polonă*, f. 48—54a, și un fragment despre Vlad Țepeș, f. 54b—57, reprezentînd capitolul XXXIII din aceeași cronică a lui Mihail Constantinovici), a emis teza că autorul acestui manuscris (autograf, după părerea lui, dar dovedit apoi de către P. P. Panaitescu a fi o copie) este Nicolae Brzeski, secretar al regelui polon Sigismund August, trimis ca sol la turci, dar reținut în Iași (1566) de Alexandru Lăpușneanu, care se temea să nu afle turcii despre faptele lui. Aici în Iași, spune Bogdan⁴, Brzeski a copiat *Cronica turcească* a lui Mihail Constantinovici și a tradus cronică Moldovei din slavonă în limba polonă, adăugînd cîteva lucruri din cunoștințele sale directe. Deși remarcă unele greșeli comune copiei Naruszewicz și presupusului autograf al lui Brzeski, Bogdan insistă mai mult asupra particularităților grafiei acestui manuscris, care a putut genera unele greșeli de copiere, nedezlegînd totuși „enigma” celorlalte greșeli (de ex., *Omaramurasza* pentru *Maramurasza*, data 60.907 în loc de 6907, respectiv 1399⁵).

În articolul *Cronica moldo-polonă* (RIR, I, fasc. II, 1931, p. 113—123) și apoi în *Cronicile slavo-române...* (p. 165—166), P. P. Panaitescu a arătat că manuscrisul Załuski nu e autograful lui Brzeski și că acesta nu e autor al versiunii polone a cronicii moldovenești, ci numai a *alcătuit* această compilație de două cronici (manuscrisul Załuski este o copie aproape contemporană),

¹ Iată, de pildă, ce scria Miron Costin: „De aceste basne să dea seama ei și de această ocară. Nici ieste șagă a serie ocară vecinică unui neam, că scrisoarea ieste un lucru vecinicu. Cîndu ocarăsc într-o zi pre cineva, ieste greu a răbda; dară în veci? Eu voi da seama de ale mele, cîte scriu” (*De neamul moldovenilor*, în *Opere*, ed. P. P. Panaitescu, București, 1958, p. 243).

² „Arhiva istorică a României”, t. III, p. 29.

³ *Cronice inedite...*, p. 105—118.

⁴ *Ibidem*, p. 114—115.

⁵ Cf. Panaitescu, în *Cronicile...*, p. 167. Evident, *Omaramurasza* se datorește neînțelegerii construcției slavone în grafia *Ѡмрамѣрыша* (cf. *Let. anonim*, pl. I), unde *Ѡ* a putut să nu fie observat de traducătorul polon.